

Uzayda ABD - Rus İşbirliği

Amerikalı ve Rus uzay adamları, uzay çalışmalarını tarihinde ilk kez birlikte görev yaptılar. Amerikalı astronot Norman Thagard ile Rus kozmonotlar Vladimir Dejurov ve Gennadi Strekalov'u taşıyan Soyuz TM-21, Kazakistan'daki Baykonur Üssü'nden 14 Mart günü fırlatıldı. Soyuz, 16 Mart'ta MIR Uzay İstasyonu ile kenetlendi. 3 uzay adamı MIR'e geçerek, istasyondaki kozmonotlarla ortak çalışmalarına başladılar. Uzay adamları MIR'de üç ay süreyle yer çekimi olmayan ortamda çeşitli deneyler yapacaklar.

ABD-Rus uzay işbirliğinin bundan sonraki önemli aşamasını ise, 10 Haziran'da fırlatılacak olan Amerikan Uzay Mekiği Atlantis'in MIR istasyonu ile kenetlenmesi oluşturacak. Atlantis bu uçuşunda, iki kozmonot ile bir astronotu MIR'e taşıyacak. Programa daha sonra, Ağustos ayı sonunda bir Soyuz uçuşu ile devam edilecek. Soyuz'un MIR'e götüreceği üç uzay adamından ikisi Rus, biri Avrupalı olacak. Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya, 1997 yılından itibaren ise, bazı Avrupa ülkeleri, Kanada ve Japonya'nın da katılımıyla bir uluslararası uzay istasyonu kurulması için ortak çalışmaya hız verecekler. Uluslararası uzay istasyonu, MIR'den esinlenilmiş bir modülün etrafında çeşitli laboratuvarlardan oluşacak. Yapımının 2003 yılında tamamlanması planlanan istasyona, ulaşım ve nakliye mekikler aracılığıyla gerçekleştirilecek.

Uzayda 438 Gün!..

Kozmonot Valeri Polyakov, uzayda 438 gün kalarak rekor kırdı. 8 Ocak 1994 günü Soyuz uzay aracı ile MIR istasyonuna gönderilen Polyakov, 22 Mart 1995 tarihinde Baykonur Üssü'ne indi. 52 yaşındaki Polyakov uzayda 300 günden fazla kalan 5 kozmonottan biri olma ünvanını da kazandı. Uzayda kalma rekoru 366 günle kozmonot Musa Manarov'a aitti. Valeri Polyakov, MIR istasyonunda kaldığı süre içinde 400 milyon kilometre yol yapmış oldu. Bu mesafe, Dünya ile Mars arasındaki uzaklığın 7 katı. Yani Polyakov bir anlamda, Mars'a üç kez gidip-gelmiş sayılabilir. Bu yüzden Polyakov'un, insanın uzun süreli uzay uçuşlarına dayanıklılığı konusunda önemli bir deney gerçekleştirdiği düşünülüyor. Bilim adamları, uzun süre yer çekimsiz ortamda kalan insanda, kemikte kalsiyum azalması, kas ve omurga bzulmaları, bazı duyu kayıpları ile doku ve damar rahatsızlıkları görüldüğünü belirtiyorlar. Polyakov'un MIR'den gönderdiği röntgen filmlerinde ve yeryüzüne indiğinde yapılan ilk araştırmalarda önemli bir rahatsızlık rastlanmadı.

Polyakov'la birlikte yeryüzüne dönen bayan kozmonot Elena Kondokova da, MIR'de geçirdiği 170 gün ile, uzayda en uzun süre kalan kadın olma özelliğini elde etti.

En Uzun Mekik Yolculuğu

Amerikan Uzay Mekiği Endeavour, 2-19 Mart tarihleri arasında, Amerikan uzay çalışmalarının en uzun mekik yolculuğunu gerçekleştirdi. 2 Mart sabahı 09.38'de fırlatılan mekikte ikisi kadın yedi astronot bulunuyordu. Ekip, üç morötesi teleskop aracılığıyla uzak yıldızlar, galaksiler ve gök cisimleri hakkında gözlemler yapacaktı. Mürettebat, uçuşun ikinci günü hoş bir sürprizle karşılaştı. Astronotlar, tahminen 50 000 yıl önce patlayan bir yıldızın bugüne ulaşan gaz bulutunu izlediler. Uçuşun altıncı gününde ise, bir ay önce patlayan bir başka yıldızla ilgili gözlem yapıldı. Uzay mekiği, 16 gün içinde 600 dolayında galaksi ve yıldız hakkında ayrıntılı bilgi topladı. Endeavour, 19 Mart'ta Cape Canaveral Üssü'ne döndü. Bu NASA'nın 68'inci uzay uçuşuydu.

8 000 Yıldır Değişmeyen Yaşam!

Amerikalı ve Rus antropologlar, Moskova'nın 1930 kilometre kuzeyinde Arkangelsk bölgesindeki incelemeleri sırasında, bir etnik grubun yaşam biçimine tanık olunca gözlerine inanamadılar. Nenetler, bölgede neredeyse 8 000 yıl önce kullandığı belirlenen kızaklardan yararlanıyorlardı. Günlük alışkanlıkları, dini inanç ve ibadet biçimleri hemen hemen 2 000 yıl öncekinin aynıydı. Yemeklerini iki parçaya ayırıyor, birini Tann'lar için saklıyorlardı. Geyik sürülerini, tıpkı 2 000 yıl önceki gibi otlatıyorlardı.

Yaşadıkları bölge, bodur ağaçlar ve likenle kaplı geniş ovalardan oluşuyor. Bezen ve Baydara'ta körfezleri arasındaki bu bölgede kışları -50°C, yazları ise 35°C'lik sıcaklık yaşanıyor. Antropologlar, Nenetlerin Eskimolarla bağlantısını araştırıyorlar.

İskenderiye Feneri...

Dünyanın yedi harikası arasında biri olan İskenderiye Feneri için "ikinci baharı" yaşama umudu... Bir grup araştırmacı, fenerin bazı parça ve kalıntılarını deniz dibinde buldu. Ekip, nükleer manyetik rezonans aleti ile fenerin inşa edildiği taşları tortudan ayırmayı başardı. Geçen yılın sonunda ortaya çıkarılan parça ve kalıntıların, İskenderiye Feneri'nin özgün biçimde yeniden yapımının 2000 yılına kadar gerçekleştirilmesine imkân tanıyacağı belirtiliyor.

M.O. 3'üncü yüzyılda İskenderiye kenti açıklarındaki bir adada yapımına başlanan fener, M.S. 280 yılında tamamlanabilmiş. En üst bölümünde Zeus heykeli bulunan ve gece-gündüz durmaksızın yanıp-sönen İskenderiye Feneri, 122 metre yüksekliği ile döneminin bir mimari harikası idi. Fener ve adanın bir bölümü, çok sayıda deprem sonucu bugün yok olmuş durumda.

Dev Dinozor Yumurtası

Çin Halk Cumhuriyeti'nde büyük bir dinozor yumurtası bulundu. Henan bölgesinde bulunan ve dar çevresi 55 santimetre olan dinozor yumurtasının, bugüne kadar bulunanların en büyüğü olduğu belirtiliyor.

Mağaralar...

Güney yarımkürenin en derin mağarası, Papua Yeni Gine'de ortaya çıkarıldı. Fransız mağara bilimciler tarafından bulunan mağara, yerin 900 metre altında... Dünyanın en derin mağarası ise, kuzey yarımkürede, Fransa'nın Yukarı Savoie bölgesinde yerin 1 602 metre altında bulunuyor.

Kaynaklar
AFP, AP, REUTERS Mart 1995
Science et Vie Mart 1995